

L

Rt. D. Llorens Lliteras P. de
Seminari
PALMA

M N T

DECENARI CATOLIC MALLORQUI

Any XIII Núm. 472
ARTA 30 de Agost de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
Artà i comarca un any 4 pts.
A fora id 6 »
Extranger id 10 »

CROQUIS ARTANENCS

EL PUIG D'ALPARA

Les muntanyes senyores i majores de nostre sistema orogràfic són el Puig d'Alpara, En Ferrutx, En Porrassar i S'Atalaia Moreia, les quatre superbes torres del ciclòpic mur de roca que defensa Artà de les tramontanades. Elles, de tant de sentir l'escarpidor del vent que hi passa alloure amb ses grans ales esteses, han perduts els cabells de sa testa; de tant de rebre la carícia dels llamps que futejen amb ràbia reconcentrada les summitsats excelses, i d'estar abrigades, durant l'hivern rúfol, amb el sudari de la neu, tenen les crestes esmorrellades i els penyals cruixits i ruinosos.

Monuments de Deu són les muntanyes, com digué nostre poeta màxim, monuments d'indestructible immortalitat. Elles més que cap altre indret, ens parlen de la seva infinita grandesa. Qui, sinó Ell, sabria fer brollar de la terra aqueixes moles inmeses —graderia per arribar fins a les estrelles— fer sorgir aqueixa mar tempestuosa d'ones petrificades, en el punt més afuat del temporal? Com s'hi revela en mig d'elles l'esperit del Senyor, que hi passa omplint-les d'un religiós encís i d'un aire de misteri que incita a l'adoració i a la pregària!

El nostre poble té una magnífica anella de muntanyes que lluetegen, ara d'estiu, torrades pel sol incandescent, com una veritable corona de reina. I és dins el cor asprivol d'aquestes muntanyes que m'hi sent a pler i m'hi raibeig en el frescal platxeri de ses fonts que dringuen amb la boca plena de cristall escoladís; en l'aigua tumultuosa dels torrents qui salten de roca en roca com a daines esverades; en les valls obagases i estretes, paneres curulles, de flors i de fruits. Els pins i les mates hi salmejen amb l'oratjol com a ermitans solitaris; les penyes extàtiques i trabucades sobre el buit us comuniquen una divina esgarrifansa; les ovelles espargides per entre el roquissar us semblen ditades de neu sobre una pell rugosa i la mar qui guaita, com un ull immens, per entre les osques d'un puig cairat, us infon una pau profunda on hi naufraguen tots els vostres neguits.

Per això les estim tant a les muntanyes. Però, entre totes les d'Artà, la que estim més entranyablement és el Puig d'Alpara. Fou la primera que visití; la primera coneixensa que feu en aquesta comarca; fou, en una paraula la meva primera amor i si la cançó no ment,

les sopes i les amors
les primeres són les bones.

Abans d'anar a veure la Mare de Deu i aplegar-li mans perdonau-m'ho, Senyora! abans de conèixer cap artanenc; abans de resseguir goludament els recons paradisiacs de Ses Verguñyes Na Pineda, i S'Hort des Brill; abans de plorar sobre l'enderrocament de Bellpuig i encantar me amb la platja i el gorg de Canyamel; abans de penetrar al santuari de les Coves... vaig enfilat-me pel dors escardalenc i ajupit del Puig d'Alpara. Que n'han passats d'anys i de panys d'aquell jorn ençà!

A aquest puig, que sembla un vell acalat, aturat per mirar enfora, hi va unit el record de l'acte més trascendental de la meva existència. Aquell desig fiblador, soterrat en les pregones de mon ésser, tot just, llavors, acabava de germinar; la meva vida, després de moltes vacil·lacions, havia pres el tomb definitiu. Amb l'estrall i l'eforç que hom desarrela un arbre ben arrelat, jo m'era arrencat de la meva casa, i de la meva família, amb l'incertitud de no saber gaire clar on anava i què faria. Record que era en bon matí, un matí de febrer curt i gebrat, quan, amb l'ànima a troços, vaig acomiadar-me. La meva mare vengué fins a la sortida del poble i allà m'estrengué convulsament contra el pit, tan llarga estona, que pareixia s'obstinava en no deixar-me seguir. I el cas no era per a menys: abans de tenir les ales ben vestides, jo ja les treia fora del niu tebi i calentó de la llar per volar lluny i no tornar hi mai més; i nin arrapat fins llavors, a les faldes de la mare, me'n departia per a sempre, obrint en ses entranyes un esquinç dolorosíssim que encara dura. La seva boca humida, plena a vessar de sanglots, se posà damunt les meves

galtes i me les remullà amb les llàgrimes calentes que li sobreeixien dels ulls enfebrats. No me digué cap paraula car la pena li estrenyia la gola, i dreta damunt el camí, me feia adeu amb la mà fins que me perdé de vista. Ah! l'amor maternal, indeficient i net d'egoïsmes, heròic i sublim. Si un dia me n'oblidàs, que caiga, assecada, la meva dreta i la llengua se m'aferrí al paladar si no el pos al principi de les meves glòries i de les meves alegries!

Caminàrem, caminàrem, encongits i enrampats de fred; el serení, agut i tallant, com a puntes d'agulla, ens trapanava la carn entumida; mes, jo estava abstret de tot car amb l'emoció de la partença i preocupat de l'arribada, pareixia que m'era fuita la sensibilitat. Com seria el poble d'Artà? M'agradaria, no m'agradaria la vida nova que comensava per mi? Ja n'estava segur que no avortiria els llibres amb aquella lletra tan menuda i tan diferent [dels cartells de la meva escola, ni me n cansaria d'estar eternament engabiada, jo que, fins llavors, havia gaudit d'una llibertat omnimoda, com els peixos de la mar, com la selvatgina dels boscos, com la boira que pastura, com les ventades sonores? Alò eren incògnites inquietants. Però, i perquè us ho de dir les coses fil per randa si vosaltres ja les sabreu endevinar? L'enyorança dels primers dies, la soletat en mig de gent desconeguda, els plors ocults, les nits sense són, i finalment, al repòs saborós i la calma de llac transparent i inmovil?

L'endemà mateix que arribí ferem una sortida fins al capçal del Puig d'Alpara i això me tonificà l'esperit i en la foscuria de la meva tristot hi va encendre un llumet d'alegria. Era l'alba qui reia anunciant el sol. De seguida escriguí una carta — en castellà, naturalment — que, ara després de setze anys, he pogut tornar a llegir, on comunicava a's de ca'nòstria les impressions rebudes en la primera visita a aquest gegant artanenc.

Es per això que l'estim tant: perquè ell m'evoca tot un avalot de recordances i perquè, en son cim, hi renoví el propòsit d'esser fidel, fins a la mort, a la meva destinació i de seguir intrèpidament la ruta lluminosa que Deu me travava davant els ulls. Allà dalt hi va romandre per a sempre fixat el meu destí, Car, desseguida, vaig sentir-me hi artanenc i ja no me va pareixer

En Cristófol Ferrer Servera

mori cristianament el dia 24 passat, a la edat de 73 anys, haguent rebuts els Sants Sagraments

(A. C. S.)

Els qui el ploren: la seva esposa Maria Ginard Esteva, sos fills Juan, Cristófol, Andreu i Sor Juana del Salvador Ferrer Ginard, germans polítics, i demés parents al fer a sebre a tots els seus amics i coneguts pérdua tan gran, les pregunen vulguin tenirlo present en les seves oracions.

(A. E. R. I. P. A.)

tan dura i desamable la separació del meu poble, sinó que tot m'incitava a deixar-me dur per l'impuls de la gràcia. Quina força tan estranya la del paisatge artanenc que, el primer dia, ja me va ull pendre, me robà el cor i la voluntat i fou cooperador eficacíssim de l'obra de Deul Quina mena de perfum, quina essència se'n desprén que us embriaga dolçament? Es la seva bellesa que us atreu amb les grisor de ses oliveres, la negror de ses alzines la verdor de sos pins, la serenitat de ses montanyes, la blavor nitidis-ima de sos estanys? No ho sé. Només puc assegurar-vos que, un pic que hajeu entrat en aquesta terra beneïda, ja no'n sorreu sense recança.

Ara, de bell nou, després de tant de temps, he retornat al Puig d'Alpara a refermar la coneixensa i l'amistat. Entre les dues visites — les úniques que li he fetes — ha transcorreguda tota la meva jovintut. Si n'he vistes de coses, si n'he hagut de beure de glops amargs, si n'he tengudes de penes de les que fan neixer cabells blancs!

Mes, deixem nos d'històries, i amunt, amunt, per l'enasprada senda. Trobam un escorçó que ens treu la llengua i ens mira amb ulls roents. L'atuim a cops de roc i després l'aspidam, no sia que el brètol reviscolés i se'n venjàs de l'ultratge. El puig no és gaire costerut, però, és altíssim i costa de trepjar-li la cuculla. Ell és, com si diguessim, la darrera fita d'Artà, un enorme balcó damunt la Mallorca de ponent. Els horitzons s'esbadellen com una flor

inmensa; els turons i les cordilleres que ens circunden són els pétals d'aquesta flor. El Puig de Randa porta una fina mantellina de boira transparent qui li endolçix els contorns. Veim terres negres i fumades, terres vermelloses i sanguinolents, terres de color de miragda amb el sembrat que hi apunta, terres retxades dolorosament per la rella i totes juntes semblen una taula gegantina de joc d'escacs.

Un porquerol, que du varques i pellissa, ens diu el nom de les montanyes properes: les de Sos Llulls i Sos Ferrers, Sa Carbonera, el Tresor de S'Aume, el Puig de ses Fites. Just baix de nosaltres hi ha un cap serrat espantós i, després, garriga rasa i l'entorn nostre, la possessió de Carroça, So'n Forté, Morell, Sa Canova, S'Amellerar, Infern... que no és un lloc tan tirat com sembla el nom voler donar entenent.

Devallí del puig amb l'ànima endolcida, radiant de goig. Deu va consagrar les cines del mon, altars i es cambells de la seva g'òria, i es per aixó que deixen un record tan agradós i, ensems, estimulen a volar per les serenes regions de l'ideal. Mes, amb tota precisió,

jo sé lo que teniu que estimi tant, montanyes, que us estimi com a persones de família, com amigues i confidentes i que, moltes vegades, no tenga altre consolo si ja no és el de veure-us i empararme en la vostra solitud.

FELIX

LES COVES D'ARTÀ

Una visita agradable va esser la que el dijous dia 29 ferem a les coves, atentament invitats per el seu propietari.

L'objecte de l'excurció era mostrar en els representants a Ciutat de la premsa, les importants millores realitzades en aquest darrer temps per tal de fer facil la visita avui que la gent corre sempre a tota velocitat.

De la nova carretera que arriba fins a la mateixa boca, n'em parlat ja en aquestes columnes i sols ens falta donar l'enhorabona a la Exma Diputació provincial i al nostre Ajuntament per l'activitat desplegada en la seva construcció.

En quant a la ruta interna ha quedada també beníssim, no hi ha que anar amb esment, fins les persones de més edat poden passetjar tranquilament per l'interior sense perill d'una llenagada i l'expléndida instalació de llums de beacina, colcats de manera que no molestin amb el seu resplandor els ulls dels visitants, permet contemplar en tots els seus datalls, la obra meravellosa del Creador.

Els Srs. Piña, Vives Verger, Ramis Togores, Oliver, Ferrari, Esquivias i Sabater, se n'anaren encantats d'aquesta visita, tributant els merescuts elogis a les corpora-

cions que han intervengut en aquestes obres i d'una manera especial en el propietari En Jusep Quint Zaforteza el qual amb tant d'acert esta treballant perque no siguin descuidades en les rutes de turisme, les incomparables, les grandioses Coves d'Artá.

=====**Panaderia Moderna**=====

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I ECONOMIA

Carré del Sol, 2. Artá

DE SON SERVERA

Sant Agustí

Programa de les festes civico-religioses que en honor de aquest Sant se celebraran els dies 31 d'Agost i 1 i 2 de Septiembre de 1929.

DIA 31

A les 8 (H. O.) se ferá la capta amb una banda de música. Al capvespre hi haurá cucanyes i altres jocs. A la nit, solemnes cómpletes i focs artificials.

DIA 1

A les 10 Ofici solemne amb assistència de les Autoritats. Predicarà les Glòries del Sant, el Rvt. D. Miquel Picornell.

A les 12, carreres a peu.

A les 17, importants carreres de cavalls i homes en el Hipòdrom de Ca S'Hereu.

Després de les carreres i a la nit, hi haurá: gegants i cabezudos, ball de pagés, covalcada, focs artificials i música.

Els carrers estirán bellament adornats i amb il·luminació extraordinaria.

Programa de les Carreres

1.ª Per homes del poble; 1 volta. Premis: pessetes 10 i 5.

2.ª Per homes de tota l'Illa; 1000 m. Premis: ptes. 20 i 10.

3.ª Per cavalls (amb cabriol) 4 voltes. Hi pendrán part l'ego Carmencita de D. Matias Tous, l'ego Sultana de D. Francesc Frau i el cavall Bon-Spoir de D. Antoni Fuster. Premis: ptes. 250, 100 i 50.

4.ª (galop) 2 voltes, per cavalls del poble. Premis: ptes. 10 i 5.

5.ª (amb cabriol) 4 voltes, per cavalls de molta velocitat. Hi pendrán part el cavall Lampion de D. Miquel Triay i l'ego Benedictine de D. Antoni Fuster. Premis: ptes. 300 i 100.

6.ª (galop) 2 voltes per cavalls de

tota l'Illa que no hagin corregut en la Hípica. Premis: ptes. 25 i 15.

7.ª (amb cabriol) 4 voltes, pels camions del Hipòdrom: l'ego Villageoise de D. Antoni Fuster i el cavall Tiber de D. Francesc Frau. Premis: ptes. 400 i 150.

DIA 2

Se repetirán les carreres.

Hi haurá trens extraordinaris.

Corresponsal.

FUNDACIÓ

CONCEPCIÓ RABELL VDA. ROMAGUERA

En el VIII Concurs musical, any 1929 suara anunciat per l'Orfeó Català, en compliment d'honrosa comanda, s'ofereix un premi de 2.000 ptes. a la millor «Suite» per a gran orquesta, acompanyant a cada partitura una reducció per piano.

El terme d'admissió sirà el 15 de febrer de 1930.

Els compositors que concorrin al present Concurs, han de esser fills de terres de llengua catalana o han de tenir, almenys, deu anys de residència en alguna de les contrades on es parla la nostra llengua.

Formen el Jurat: els mestres Lluís Millet, Amadeu Vives i N' Antoni Nicolau.

Les composicions, que haurán d'esser rigorosament inèdites, s'enviarán al *Orfeó Català*, carrer Alt de St. Pere, 13 Barcelona, a nom de Joan Salvat.

Pronte anunciaré!

Miquel Roca Castell

REGISTRE NAIXEMENTS

Agost, dia 13. Maria Rosselló Tous d'en Antoni i Antonia Dia 21 Matilde Tous Quetglas de Bartomeu de Xiclati i Antonia. dia 23 Pere Ginart Azamora de n'Antoni i Antonia. Dia 26, Miquel Pascual Pastor, de n'Arnau Poll i Catalina.

MORTS

Dia 18, Catalina Gomila Roig (a) Salurdiana, de 76 anys, viuda; afecció del cor. Dia 22 Maria Ferrer Carrió (a) Carraca, de 9 anys, en-

tiritis aguda. Isabel Cassellas Llull de C'an Menut, viuda de 84 anys, de senilitat. Dia 24, Cristòfol Ferrer Servera casat, 76 anys, de reblaniment cerebral.

MATRIMONIS

Dia 24, En Miquel Sansó Binimelis (a) Jeneca amb na Maria Danús Miquel des forn d'En Serra. Dia 26 En Juliá Garau Carrió de ses Coves amb na Magdalena Bordoy Massot.

DE CA NOSTRA

METEOROLOGIA —No havia fet aquest estiu tants de dies seguits calorosos com en aquesta decena, el sol crema i l'humitat el fa insoportable.

SANITAT.—Després de les dures plujes s'han presentat alguns casos de tifoïdes; sense que per ara tinguin caracter epidèmic i en quant a altres malalties segueix la calma del temps passat.

UN ANGEL AL CEL.—Després d'una llarga malaltia i després de rebre el Sagrament de la Extremaunció ha pujat al cel la animeta de la nina de 8 anys na Maria Blanes Aymar.

Rebin el seu pare el metge D. Rafel, els seus germans, avis i demás família, la nostra més sincera condolencia. A C S.

BEN VENGUTS.—Ham tengut la satisfacció de saludar, als nostres amics suboficials de cavalleria En Juan Picó resident a Valencia i N' Antoni Lliteras que té el seu destí a Reus.

MALALT.—Se troba en estat delicat el Sr. Rector de la Seu, nostre paisà Mossen Sebastiá Esteva.

Li desitjam una pronta millora.

NECROLOGICA.—El dia 24 passat va morir cristianament en aquesta vila el pare del nostres bons amics Juan, Cristòfol i Andreu, mestre aquest de l'escola de Son Rapinya a Palma i exdirector de aquest humil decenari.

La seua llarga vida de treball i activitat li va atreure nombroses simpaties, les quals se posaren de manifest per le gran concurrència que va assistir tant a l'enterro com an el funeral.

Rebi la seua esposa, els seus fills abans anomenats, la seua filla Sor Juana del Salvador i el seu fill polític En Jaume Cabrer el nostre més sentit condol.

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Xampany, vins, licors, conserves, dolços, chocolates, bombons, galletes, embutits, jamón, formatges, :- fruites i hortolisses de totes classes :-

* barquillos i torrons. *

Se serveixen LUNCHS amb prontitut i perfecció

Gran Colmado L'ESPERANÇA

PLASSETA DEL MARXANDO, 3 :- ARTA

AGENCIA DE ARTA A PALMA
I VICEVERSA DE
ANTONI GILI (A) COMUNA
SERVICI DIARI EN PRONTITUT I ECONOMIA
DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI
Palma -- Banch de S'oli, 24
DIRECCIO: Artá -- Can Comuna Centro

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM DE RAÇA
GUNIS, COLOMS, ALIMENTS ESPECIALS
PER POLLS, I Ponedores, INCUBADOREs,
ANELLES. PLANS I CONSULTES.
* * * **CONSELL-MALLORCA** * * *

ALMACENES MATONS

DE

RAFAEL FELIU BLANES

CALLE DE JAIME II n. 39 a 149

Palma de Mallorca

SASTRERIA PARA SEÑORA

Y CABALLERO

ARTICULOS Y NOVEDADES

PARA VESTIR DE TODAS CLASES

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU)

SUCCESSOR

Bartomeu Esteva

A sa botiga hei trobareu sempre: pans, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota clasa de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

Carrer de Palma 3 bis. ARTA

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provau le, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER,

representant del acreditat XAMPANY D'OR.

Fàbrica i despaig:

PLASSETA DES MARXANDO, Artá

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encarreges.

Direcció a Palma Harina 38 An es costat des Centro Farmacèntic.

Artá: Palma n.º 3.

Tienda Vicena
PRECIOS FIJOS Y MUY REDUCIDOS

EN

Tejidos y toda clase

Merceria de comestibles

Perfumeria

SE VENDEN MAQUINAS DE COSER

PFAFF E IMPERI

y toda clase de instrumentos

J. V. CALLE DE A BLANES 38

Automòvils de lloguer

DELS GERMANS

SARD (A) TERRES

A cada arribada de tren van a l'Estació. Teneu servei combinat amb el Ferrocarril.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

DIRIGIRSE:

Carré d'En Pitxol n.º 8.

Id Son Servera n.º 29

} ARTÁ.

NAUMAN

**MAQUINAS PARA
COSER Y BORDAR**

La Fábrica más grande de Máquinas para coser y bordar del continente.

(MARCA ALEMANA)

DEPOSITARIO EXCLUSIVO EN ARTA

CAN GANANSI